

Asia: VN/31658/2024

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta.

Jos organisaationne toimii tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaisena, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.7. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi (VN/31658/2024)

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry edustaa yli 40 000 suomalaista musiikin säveltäjää, sanoittajaa, sovittajaa ja kustantajaa. Kiitämme mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esityksen luonnoksesta ja lausumme kunnioittavasti seuraavaa.

Toimivaltaisten viranomaisten resurssit ja tekijänoikeusasiantuntemus on turvattava ja tietojenvaihto varmistettava

Esityksessä säädetään tekoälyn sääntelyn testiympäristön perustamisesta kansallisesti sekä siihen liittyvistä viranomaistehtävistä ja menettelyistä. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi esityksen mukaan keskeinen viranomaisrooli, koska viraston tehtävänä olisi perustaa tekoälyn sääntelyn testiympäristö, ylläpitää sen toimintaa ja vastata siihen liittyvästä yhteistyöstä sekä tekoälytoimijoiden että muiden markkinavalvontaviranomaisten kanssa. Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin kuuluisi myös yhteistyöhön osallistuminen Euroopan komission, tekoälyneuvoston ja muiden EU-jäsenvaltioiden sääntelyn testiympäristöistä vastaavien viranomaisten kanssa.

Esityksen mukaan viranomaisten on annettava tekoälyn sääntelyn testiympäristöön osallistuville tarjoajille ja mahdollisille tarjoajille ohjausta ja neuvontaa lainsäädännön noudattamisesta. Tekoälytarjoajat voivat esityksen mukaan saada markkinaoikeudelta kirjallisen todisteen testiympäristössä onnistuneesti suoritetuista toimista sekä testausta ja sen tuloksia koskevan loppuraportin. Tekoälyjärjestelmien tarjoaja voi hyödyntää näitä asiakirjoja osoittaakseen noudattavansa tekoälyasetuksen vaatimuksia.

Kuten esityksessäkin todetaan, yhtenä tekoälyasetuksen keskeisenä tavoitteena on perusoikeuksien turvaaminen. Myös tekijänoikeus on suojattu perusoikeutena ja tekijänoikeudet ovat omaisuuden suojan piirissä. Tässä hallituksen esityksessä ei ole kuitenkaan mainittu tekijänoikeuksia lainkaan, vaikka niiden noudattamisen varmistaminen perusoikeutena kuuluu tekoälyasetuksen tavoitteisiin ja tekoälyasetus sisältää merkittäviä tekijänoikeuksia koskevia velvoitteita tekoälytoimijoille. Hallituksen esityksessä olisi korostettava myös tekijänoikeuksiin liittyviä asetuksen velvoitteita osana markkinaoikeudella ja sääntelyn testiympäristöjä koskevia viranomaisvelvoitteita.

Tekoälyasetuksessa veloitetaan ottamaan käyttöön tekijänoikeuksia koskeva toimintaperiaatteet, joilla voidaan varmistaa tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskeva unionin oikeuden noudattaminen. Tätä yleiskäyttöisiä tekoälymalleja koskevan veloitteen noudattamista valvoo unionin tekoälytoimisto, kun malli on saatettu markkinoille. Kansallisilla viranomaisilla on kuitenkin erityisesti juuri testiympäristöihin liittyvien velvoitteiden johdosta merkittävä rooli ennen markkinoille saattamista myös yleiskäyttöisten mallien sääntelymukaisuutta koskevan ohjeistuksen ja neuvonnan antamisessa. Kansallisessa testiympäristössä tullaan käsittelemään myös tekoälyjärjestelmiä, joihin on integroitu yleiskäyttöisiä tekoälymalleja.

Onkin ensiarvoista varmistaa, että asetuksen velvoittamalla tavalla, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on riittävästi tekijänoikeusosaamista ja resursseja käytössään, jotta viranomaiset pystyvät tunnistamaan ja huomioimaan myös tekijänoikeuteen liittyvät kysymykset hoitaessaan säädettyjä sääntelyn testiympäristöjä koskevia velvoitteitaan. Koska viranomaisohjaus testiympäristöissä voi vaikuttaa seuraamusmaksujen määräämiseen tai määräämättä jättämiseen, on myös tältä kannalta olennaista, että kansallisilla viranomaisilla on riittävästi resursseja ja osaamista tekijänoikeuksiin liittyvien velvoitteiden suhteen.

Tämä tekijänoikeusosaaminen ja siihen liittyvän resursoinnin varmistaminen on erityisen olennaista Liikenne- ja viestintäviraston osalta, jolla on sääntelyn testiympäristövastuiden kautta avainaseman varmistamisessa, että tekoälytarjoajat ymmärtävät sääntelyn vaatimukset ja noudattavat tekoälyasetuksen mukaisia velvoitteitaan, mukaan lukien tekijänoikeuksia koskevia velvoitteitaan.

On myös erittäin tärkeää varmistaa ja resursoida kansallisten toimivaltaisten viranomaisten yhteistyö ja tiedonvaihto EU:n yhteistyöelinten, kuten komission, tekoälyneuvoston, tekoälytoimiston sekä muiden jäsenvaltioiden sääntelyn testiympäristöistä vastaavien viranomaisten välillä.

Kyntölä Jenni
Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry